

Ulighed i Danmark

En akademiker tjener det dobbelte af en ufaglært gennem livet

Der er meget at vinde ved at tage en uddannelse. Med uddannelse følger højere indkomst og bedre arbejdstilknytning, end hvis man forbliver ufaglært gennem arbejdslivet. Således har personer med en akademisk uddannelse en indkomst på 23,4 mio. kr. over livet. Det er dobbelt så meget som ufaglærte, der har en livsindkomst på 11,6 mio. kr. Hvad angår tilknytningen til arbejdsmarkedet, halter de ufaglærte markant efter alle andre uddannelsesgrupper. Ufaglærte har omkring fem år mindre i beskæftigelse end personer med uddannelse.

af analysechef **Jonas Schytz Juul**
og stud.polit **Sune Caspersen**

18. juni 2016

Analysens hovedkonklusioner

- De ufaglærte født fra 1950-1954 har i gennemsnit haft en livsindkomst på 11,6 mio. kr. Personer med en lang videregående uddannelse har de højeste livsindkomster med 23,4 mio. kr.
- En ufaglært fra denne generation har i gennemsnit været i beskæftigelse i 22,6 år ud af de 30 år, mens en person med en lang videregående uddannelse har været i beskæftigelse i 27,8 år ud af 30 år.
- Ser man på generation 1950-54 opdelt på sociale klasser, så har de personer, der tilhører overklassen, haft en samlet livsindkomst på 45,8 mio. kr. Det er mere end dobbelt så meget som den højere middelklasse og næsten seks gange så meget som underklassen.

Kontakt

Analysechef
Jonas Schytz Juul
Tlf. 33 55 77 22
Mobil 30 29 11 07
jsj@ae.dk

Kommunikationskonsulent
Sarah Steinitz
Tlf. 33 55 77 16
Mobil 28 68 34 60
ss@ae.dk

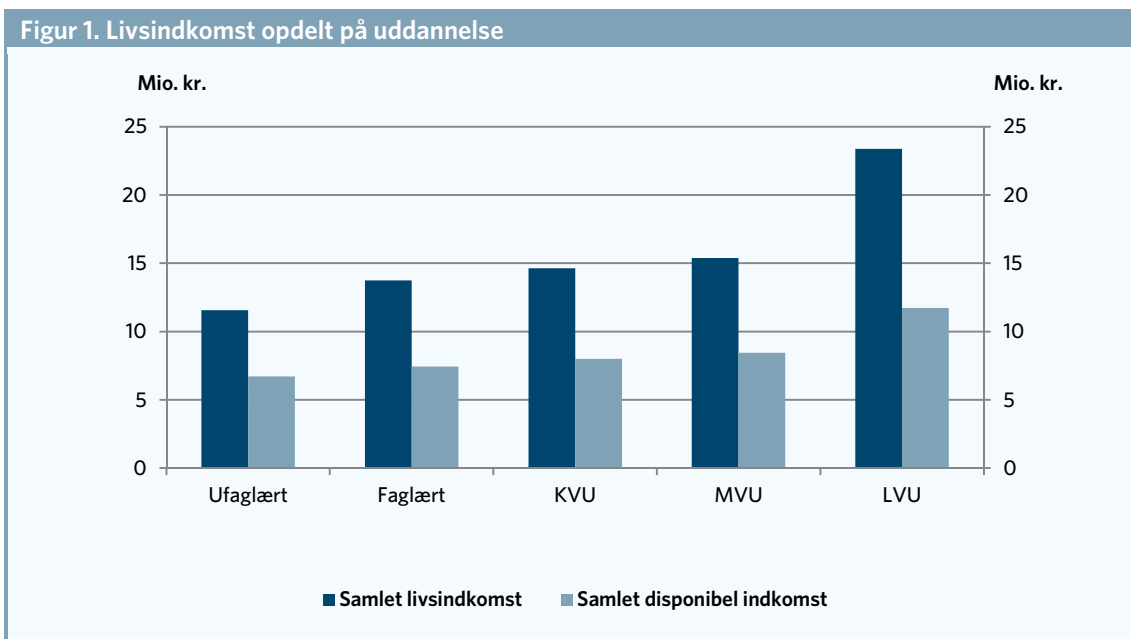
Ufaglærtes indkomst og beskæftigelse sakker gevaldigt bagud

I Danmarks Statistik har man opbygget detaljerede indkomstregistre over en længere årrække, og for første gang er det nu muligt at følge indkomsten for en generation over hele deres arbejdsliv. Det drejer sig om de fem årgange, der født fra 1950-1954, hvor det nu er muligt at lave en totalsummering over, hvad de har tjent i løbet af deres voksne arbejdsliv.

Indkomstberegningerne i denne analyse bygger altså ikke på fremskrivninger eller gennemsnitlige summeringer, som man normalt bruger til at udregne livsindkomster. Der er derimod tale om faktiske oplysninger om, hvad generation 1950-1954 har tjent i kroner og ører i hovedparten af de år, de har været i den arbejdsdygtige alder. I denne analyse har vi set på, hvad de har tjent i alderen 30-60 år. Se mere om, hvordan denne metode adskiller sig fra de gængse metoder i boks 1.

Når man taler om social mobilitet i indkomst, er der en stor fordel ved denne opgørelse, da man her kan måle de samlede, faktiske indkomstforskelle, der er over et helt arbejdsliv. Vi kan således se, hvor meget mere de personer, som har gennemført en lang videregående uddannelse, tjener sammenlignet med fx personer med faglært eller ingen uddannelse. Som resultaterne her viser, er der stor forskel i indkomster og tilknytning til arbejdsmarkedet, når man fordeler en generation efter uddannelse og sociale klasser.

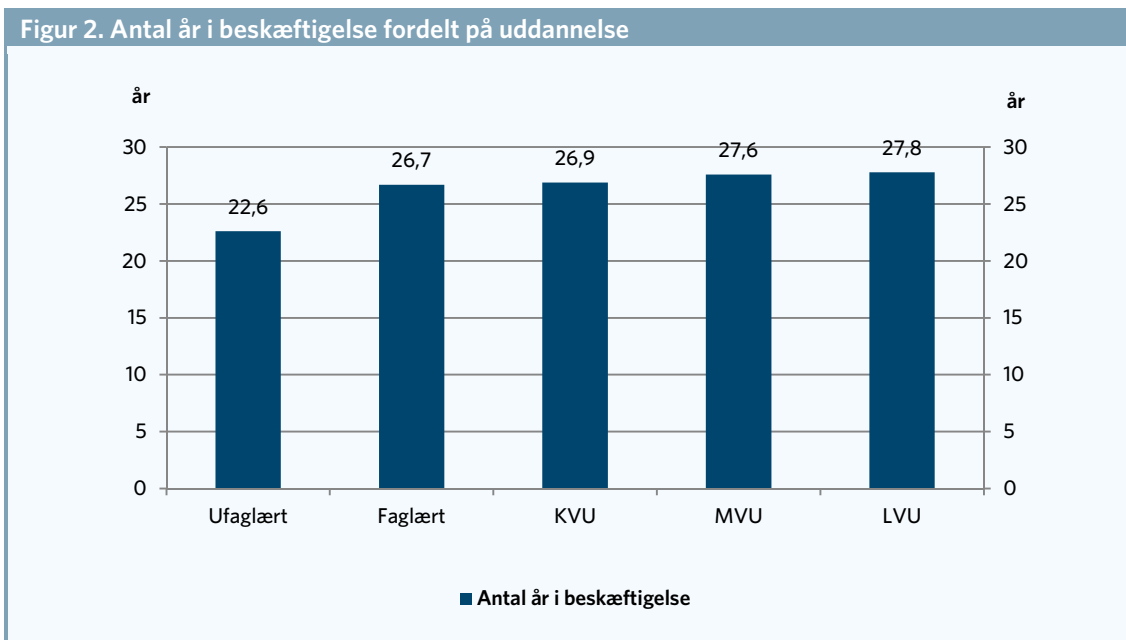
Figur 1 viser livsindkomsten for generation 1950-54 fordelt på, hvilken uddannelse de har taget. Her er både vist livsindkomst opgjort som samlet livsindkomst og disponibel livsindkomst. Det fremgår, at de ufaglærte i gennemsnit har haft en livsindkomst på 11,6 mio. kr. og en disponibel livsindkomst på 6,7 mio. kr. De personer fra generation 1950-54, som har med en lang videregående uddannelse, har de højeste livsindkomster med 23,4 mio. kr. i samlet livsindkomst og knap 12 mio. kr. i disponibel livsindkomst. De har altså haft en cirka dobbelt så høj samlet indkomst som de ufaglærte set over hele arbejdslivet (fra 30 til 60 år).

Anm: Kun generationerne 1950-1954 indgår. Se boks for nærmere beskrivelse af metoden
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Indkomst hænger sammen med løn, men også med antal år i beskæftigelse. I figur 2 er der set på den samlede beskæftigelse for personer født i perioden 1950-1954. Tallene er opgjort ud fra en 30-årig periode, dvs. mens personerne var i alderen 30-59 år.

Af figur 2 fremgår det, at de ufaglærte i gennemsnit har været i beskæftigelse i 22,6 år ud af de 30 år, mens dem med lange videregående uddannelser har været i beskæftigelse i 27,8 år ud af 30 år. Som det ses, er det de ufaglærte, der halter markant efter. Alle de personer, som har taget en eller anden uddannelse, har været i beskæftigelse i mere end 26 ud af de 30 år.

Anm: Kun generationerne 1950-1954 indgår. Se boks for nærmere beskrivelse af metoden. Beskæftigelse er opgjort ud fra den Registerbaserede Arbejdsstyrke Statistik, som er beskæftigelsesstatus pr. november hvert år. Er man registreret som (fuldtids- eller deltids-) beskæftiget i den statistik, indgår hele det år som beskæftiget.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Overklassen stikker af med en indkomst på mere end 45 mio. kr.

En anden måde at undersøge arbejdstilknytning er ved at inddele folk i sociale klasser. Hvilken social klasse man tilhører, afhænger af ens uddannelse, arbejdsmarkedsstatus og indkomst, jf. boks 2. I tabel 1 er de fem årgange fra 1950-1954 opdelt efter den dominerende sociale klasse, de var i, mens de var i alderen 40-49 år. Dvs., at hver person bliver indplaceret i den sociale klasse, vedkommende har været flest år i løbet af denne 10-årige periode.

Af tabellen ses det, at 1,4 pct. har overklassen som den dominerende klasse. 6,5 pct. er i den højere middelklasse, 24 pct. i middelklassen, 57 pct. i arbejderklassen, og de resterende 11 pct. er i underklassen. Af tabellen ses det også, at mens overklassen i gennemsnit er i beskæftigelse i 29,5 år ud af 30 år, så er arbejderklassen, middelklassen og den højere middelklasse i beskæftigelse i 28-29 år ud af de 30 år. Ser man på dem, der har underklassen som dominerende klasse, så har de i gennemsnit under 9 år i beskæftigelse i perioden. At underklassen har en så ringe arbejdstilknytning hænger sammen med, at underklassen er defineret som personer, der står uden for arbejdsmarkedet 4/5 af året. De personer, som har været i underklassen det meste af den tid, de var mellem 40 og 49 år, har altså haft en betydelig ringere beskæftigelse gennem hele deres arbejdsliv sammenlignet med de øvrige klasser.

Tabel 1. Opdeling af generationer på dominerende sociale klasse

Dominerende socialklasse	Andel	Andel år i samme socialklasse*	År i beskæftigelse
	Pct.	Pct.	År
Overklasse	1,4	73%	29,5
Højmiddel	6,5	85%	28,7
Middel	24,3	89%	28,3
Arbejder	56,8	91%	27,5
Underklasse	11,0	83%	8,8

Anm: Kun generationerne 1950-1954 indgår. Se boks for nærmere beskrivelse af metoden. I opdeling på dominerende klasse opdeles der først på hhv. underklasse vs. ikke underklasse. Herefter opdeles de personer, der ikke er i underklassen, på den ene af de andre fire sociale klasser ud fra antallet af år i hver klasse. *Andel år i samme socialklasse er opgjort, mens man er i alderen 40-54 år.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I tabel 2 er livsindkomsterne for klasserne vist. Af tabellen ses det, at overklassen har haft en samlet livsindkomst på 45,8 mio. kr. i perioden og en disponibel livsindkomst på knap 21 mio. kr. Ser man på arbejderklassen, så har de haft en samlet livsindkomst på 13,2 mio. kr. og en disponibel livsindkomst på knap 7,5 mio. kr. Den laveste livsindkomst er i underklassen, som samlet er på 7,8 mio. kr., mens den disponible livsindkomst er på 5,4 mio. kr.

Tabel 2. Livsindkomster for de sociale klasser

Dominerende socialklasse	Samlet indkomst	Disponibel indkomst
	1.000 kr.	1.000 kr.
Overklasse	45.753,6	20.615,3
Højmiddel	22.263,7	11.047,8
Middel	14.215,9	7.817,6
Arbejder	13.192,9	7.429,5
Underklasse	7.836,2	5.369,4

Anm: Kun generationerne 1950-1954 indgår. Se boks for nærmere beskrivelse af metoden. I opdeling på dominerende klasse opdeles der først på hhv. underklasse vs. ikke underklasse. Herefter opdeles de personer, der ikke er i underklassen på den ene af de andre fire sociale klasser ud fra antallet af år i hver klasse. *Andel år i samme socialklasse er opgjort, mens man er i alderen 40-54 år.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Selv om Danmark er et relativt lige samfund sammenlignet med mange andre lande, er der altså store forskelle i befolkningen – og som tabel 2 viser, er det især de allerrigeste i overklassen, der stikker af fra de resterende lag. Personer i overklassen har en indkomst over livet, der er mere end dobbelt så stor som de personer, der tilhører den højere middelklasse. Samtidig har overklassen en indkomst på næsten seks gange så meget som personer i underklassen.

Boks 1. Metode til dannelse af livsindkomster

Når man analyserer indkomstfordelingen, ser man oftest på fordelingen af indkomster for et enkelt år. Som supplement til dette kan man analysere indkomstfordelingen opgjort på livsindkomster. Dette er allerede gjort i andre analyser med forskellige metoder. Eksempelvis:

- Summering af indkomster for et enkelt år for alle aldersgrupper opdelt på uddannelsesgrupper. Denne metode har AE brugt ad flere gange og kan give et aktuelt bud på, hvor meget den forventede livsindkomst er opdelt på uddannelsesgrupper.
- Konstruering af "livsforløb" ved at sætte 5-10-årige livsforløb sammen for forskellige personer, der har ens karakteristika. På den måde kan man simulere et helt livsforløb ved at sætte forskellige livsforløb for personer på forskellige alderstrin sammen til ét livsforløb.

Metoden, der er brugt i indeværende analyse, adskiller sig fra de to ovenstående ved at være en summering af indkomsten for hvert enkelt individ, og ikke en summering på tværs af forskellige personer. Med denne metode finder man altså den faktiske livsindkomst for hver person og ikke en beregnet livsindkomst for en bestemt gruppe. Man kan derfor mere detaljeret undersøge indkomstfordelingen af livsindkomster. Ulempen med denne metode er dog, at det pga. begrænsninger i data kun er muligt at se indkomsten over en 31-årig periode, og ikke et helt livsforløb. Samtidig er det kun få generationer, der kan analyseres, og metoden giver ikke det helt aktuelle billede af indkomstfordelingen, da man ser på en forholdsvis lang periode (31 år).

I analysen er indkomsten for hvert år opgjort i faste priser med lønudviklingen. Der indgår kun personer, som har levet i hele perioden, og som er bosat i Danmark. For alle de fem generationer indgår der indkomstoplysninger, mens de er i alderen 30-60 år. Dvs. fx for generationen fra 1950 indgår der indkomstoplysninger for perioden 1980-2010, og for generationen fra 1954 indgår der indkomstoplysninger fra perioden 1984-2014.

Den samlede indkomst er den totale bruttoindkomst før skat (dvs. både erhvervsindkomst, kapitalindkomst og overførsler indgår), mens den disponible indkomst er indkomst efter skat.

Boks 2. Definition af klasserne

Overklasse:

- Selvstændige, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst (1,2 million i 2015).
- Topledere, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener over tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Eksempler: Fabrikant, bankdirektør, finansanalytiker, kommunaldirektør.

Højere middelklasse:

- Selvstændige, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst (mellem 767.000 kr. og 1,2 million kr. i 2015).
- Topledere, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med videregående uddannelse, der tjener mellem to og tre gange så meget som den typiske indkomst.
- Personer med akademisk uddannelse, der ikke indgår i overklassen, uanset indkomst.
- Eksempler: Skoleleder, ingeniør, gymnasielærer, læge.

Middelklasse:

- Selvstændige, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst (under 767.000 kr. i 2015).
- Topledere, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Personer med kort eller mellemlang videregående uddannelse, der tjener under det dobbelte af den typiske indkomst.
- Eksempler: Murermester, brugsuddeler, folkeskolelærer, sygeplejerske.

Arbejderklasse:

- Personer med erhvervsfaglig uddannelse, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Ufaglærte, der ikke indgår i en af de øvrige klasser.
- Eksempler: Industritekniker, tømrer, lastbilchauffør, sosu-assistent.

Underklasse:

- Personer, der er uden for arbejdsmarkedet mere end 4/5 af året.
- Eksempler: Førtidspensionist, kontanthjælpsmodtager.

Studerende indgår ikke i klasseopdelingen. Kun personer i aldersgruppen 18-59 år er med i klasseopdelingen.